

2. As Cortes de Cádiz e a Constitución de 1812

Doc. 6. Declaración das Cortes (24 de setembro de 1810)

“As Cortes xerais e extraordinarias da Nación española, congregadas na Real Isla de León, conforme en todo coa vontade xeral [...], recoñecen, proclaman e xuran de novo polo seu único e lexítimo Rei ao Señor don Fernando VII de Borbón; e declaran nula [...] a cesión da coroa que se di feita a favor de Napoleón, non só pola violencia que interveu naqueles actos inxustos e ilegais, senón principalmente por faltarlle o consentimento da Nación”.

Autoría e xénero

- Cortes Xerais e Extraordinarias da Real Ínsua de León.
- Proclama política e xuramento de lealdade ao monarca.

Contexto histórico

- España ocupada polos exércitos napoleónicos desde 1808.
- Fuxida da familia real a Andalucía e conformación dun órgano representativo alternativo.

Contido

- Recoñecen e xuran a Fernando VII como único e lexítimo rei.
- Anulan calquera cesión da coroa a Napoleón por violencia e por carecer do consentimento nacional.

Finalidade

- Restablecer a lexitimidade borbónica fronte ao réxime imposto por José I.
- Afianzar a soberanía da Nación como única fonte válida para decidir a sucesión.

Valor e limitacións

- Documento fundacional do liberalismo español que vincula monarquía e soberanía popular.
- Limitase a un acto político de reconstrución da lexitimidade sen desenvolver institucións nin dereitos concretos.

Doc. 7. Composición social dos deputados das Cortes de Cádiz

Condición	Número	%
Clero	89	29,5
Funcionarios e cargos	82	27,2
Avogados e profesións liberais	53	17,6
Militares	42	13,9
Nobres e propietarios	23	7,6
Comerciantes e industriais	12	3,9
Total	301	100

Fonte: QuintíCasals, *La representación parlamentaria en España durante el Primer Liberalismo (1800-1836)*, Lleida, Universitat, 2014, p. 82.

Autoría e xénero

- Estatística elaborada por Quintí Casals (2014) a partir de fontes das propias Cortes.
- Táboa quantitativa de representación parlamentaria.

Contexto histórico

- Convocatoria sen precedentes de representantes de toda España en substitución das Cortes tradicionais.
- Nacemento do primeiro parlamento mixto con efectos colexidos e eclesiásticos en plena guerra.

Contido

- Destacan clero (29,5 %) e funcionarios (27,2 %) como grupos maioritarios.
- Avogados e liberais (17,6 %), militares (13,9 %), nobres (7,6 %) e comerciantes (3,9 %).

Finalidade

- Mellorar a transparencia do estudo histórico sobre orixes do liberalismo parlamentario.
- Mostrar a base social que apoiou ou freou as reformas da Constitución de 1812.

Valor e limitacións

- Ofrece unha lectura clara da predominancia do clero e da burocracia nas decisións políticas.
- Non recolle datos sobre representación provincial, nin sobre a visión dos sectores populares máis alleos.

Doc. 8. Constitución de Cádiz (1812, Título I)

“Artigo 1. A Nación española é a reunión de todos os españois de ambos os hemisferios.

Art. 2. A Nación española é libre e independente, e non é, nin pode ser, patrimonio de ningunha familia nin persoa.

Art. 3. A soberanía reside esencialmente na Nación, e polo mesmo pertence a esta exclusivamente o dereito de establecer as súas leis fundamentais.

Art. 4. A Nación está obrigada a conservar e protexer por leis sabias e xustas a liberdade civil, a propiedade e os demais dereitos lexítimos de todos os individuos que a compoñen”.

Autoría e xénero

- Cortes de Cádiz, Proemio constitucional; aprobado o 19 de marzo de 1812.
- Texto normativo fundacional do liberalismo español.

Contexto histórico

- Elaborada en plena Guerra da Independencia para dotar de lexitimidade nacional a un poder alternativo.
- Inspiración nas ideas ilustradas e na Constitución francesa de 1791.

Contido

- Art. 1: define a Nación española como conxunto de españois de ambos hemisferios.
- Art. 2: proclama a liberdade e independencia da Nación, negando calquera dominio dinástico.
- Art. 3: establece a soberanía exclusiva na Nación.
- Art. 4: obriga a Nación a protexer por leis xustas a liberdade civil, a propiedade e demais dereitos.

Finalidade

- Asentar un réxime liberal baseado na soberanía nacional e na división de poderes.
- Limitar o absolutismo real e garantir un catálogo de dereitos individuais.

Valor e limitacións

- Peza mestra que introduce o sufragio indirecto e unha ampla declaración de dereitos.
- Non aborda a súa aplicación práctica en tempo de guerra nin as limitacións do censo electoral.

Cada documento revela facetas complementarias do proceso de creación do Estado liberal: desde a afirmación da soberanía e a lexitimidade monárquica (Doc. 6), ata a composición social que habilitou a reforma (Doc. 7) e os principios teóricos que sosteñen un novo réxime constitucional (Doc. 8).